1-лойиҳа

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ

ҚАРОРИ

________ - сон 2019 йил ____ ____________

Ўзбекистон Республикасини монархик давлатга айлантириш ва Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевни Ўзбекистоннинг умрбод Монархи деб эълон қилиш тўғрисида

Олий Мажлис қарор қилади:

1. Олий Мажлиснинг Ўзбекистон Республикасини монархик давлатга айлантириш ва Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Миромонович Мирзиёевни Ўзбекистоннинг умрбод Монархи деб эълон қилиш тўғрисида баёнотининг матни тасдиқлансин ва шу кундан эътиборан бу республика – Ўзбекистон монархик давлати деб номлансин.

2. Конституциявий комиссия томонидан тақдим этилган Ўзбекистон монархик давлатининг Конституцияси, тўлиғича қабул қинсин.

3. Сенат, Қонунчилик палатаси ва Вазирлар Маҳкамаси Ўзбекистон Республикаси қонуний актларини қайта кўриб чиқиш бўйича таклифларни жадал суратлар билан тайёрласин.

4. Роппа-роса бир ойдан сўнг Ўзбекистон биринчи Монархининг тантанали равишда тахтга ўтириши маросими ўтказилсин ва бу кун – Ўзбекистоннинг биринчи Монархи тантанали равишда тахтга ўтирган кун сифатидаги байрам, деб эълон қилинсин.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенатининг раиси
Н.Т.Йулдашев
Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг спикери
Н.М.Исмоилов

Тошкент _______________-сон,

2019 йил ___ ______________ .

2-лойиҳа

ЎЗБЕКИСОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ «ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИ МОНАРХИК ДАВЛАТГА АЙЛАНТИРИШ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИ ЎЗБЕКИСТОННИНГ УМРБОД МОНАРХИ ДЕБ ЭЪЛОН ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ

БАЁНОТИ

Ўзбекистон мустақиллиги йилларида давлатни бошқаришнинг республика шакли ўзини оқлай олмаганлигидек аниқ фактини этиборга олиб ва бу ҳолат нуфузли моливий институтлар уни дунёнинг ўнта энг камбағал мамлакатлари рўйҳатига киритишига олиб келганлиги,

шунинг учун ҳам 2035 йилга қадар Ўзбекистон халқининг яшаш даржаси ва сифатини индустриаль ривожланган мамлакатлар қаторига қўшишга интилиб,

Замонавий Ўзбекистонни XIV ва XV аср Ўзбекистонлари, Амир Темур давлати ва темурийлар давлатлари; Бухоро амирлиги, Қўқон ва Ҳива хонликларидек монархик давлатларнинг давомчиси ва вориси деб ҳисоблаб,

Ўзбекисон Республикаси Олий Мажлиси Ўзбекистон Республикасини Ўзбекистон монархик давлатга айлантиради ва Ўзбекистон Республикасининг Президенти Шавкат Мирзиёевни Ўзбекистоннинг умрбод Монархи деб тантанали равишда эълон қилади.

Монархнинг ҳуқуқ ва бурчлари, тахтни ворисларга қолдириш қойидалари ва давлатни бошқаришнинг монархия шакли тизимининг бошқа тамойиллари Ўзбекистон монархик давлатининг Конституциясида (кейинги ўринларда – Ўзбекистон Конституцияси) белгиланган.

Ўзбекистон монархининг тантанали равишда тахтга ўтириш маросими уни Монарх деб эълон қилинган кундан роппа-роса бир ойдан кейин ўтказилади.

Ўзбекистон ўзининг ҳудуди ва табиий бойликларги нисбатан олий ҳуқуққа эга. Шунинг учун ҳам бундан кейин у фақат вилоятлар, шахарлар ва туманлардек маъмурий-ҳудудий бўлинмаларга эга бўлади ҳолос.

Ўзбекистон монархик давлатида фақат халқ ҳокимиятнинг ягона манбайидир.

Бундан буён Ўзбекистон ҳудудида Ўзбекистон монархик давлатининг янги Конституцияси ва қонунлари мутлоқ устунлиги эътироф этилади.

Ўзбекистон монархик давлати ўзини барча шериклар билан тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли битимлар ва шартномаларни олдиндан қўйилган бирон-бир шартсиз имзолаш учун очиқ эканлигини эълон қилади.

Ўзбекистон монархик давлати ўз ҳудудида яшаётган барча халқларга теппа-тенг сиёсий ҳуқуқ ва ижтимоий-иқтисодий ҳамда маданий ривожланиш имкониятларини кафолатлайди.

Ўзбекистон монархик давлати ирқчилик, шовинизм, миллатчилик, инсон ҳуқуқлари ва халқларга нисбатан ҳар қандай чекловларга қаттиқ қарши туради.

Ўзбекистон монархик давлати умум эътироф этилган халқаро ҳуқуқ меъёрларининг устворлигини тан олади.

Ушбу Баёнот Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенати ва Қонунчилик палатасининг қўшма йиғилишида қабул қилиган

2019 йил ___ _____________.

3-лойиҳа

Ўзбекистон монархик давлатининг КОНСТИТУЦИЯСИ

МУНДАРИЖА

МУҚАДДИМА 4

БИРИНЧИ БЎЛИМ. АСОСИЙ ПРИНЦИПЛАР........ 4

I БОБ. ДАВЛАТ СУВЕРЕНИТЕТИ 4
II БОБ. ХАЛҚ ҲОКИМИЯТЧИЛИГИ........ 4
III БОБ. КОНСТИТУЦИЯ ВА ҚОНУННИНГ УСТУНЛИГИ........ 5
IV БОБ. ТАШҚИ СИЁСАТ........ 5

ИККИНЧИ БЎЛИМ. ИНСОН ВА ФУҚАРОЛАРНИНГ АСОСИЙ ҲУҚУҚЛАРИ, ЭРКИНЛИКЛАРИ ВА БУРЧЛАРИ........ 6

V БОБ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР 6
VI БОБ. ФУҚАРОЛИК........ 6
VII БОБ. ШАХСИЙ ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАР........ 6
VIII БОБ. СИЁСИЙ ҲУҚУҚЛАР 7
IX БОБ. ИҚТИСОДИЙ ВА ИЖТИМОИЙ ҲУҚУҚЛАР........ 7
X БОБ. ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИНИНГ КАФОЛАТЛАРИ 8
XI БОБ. ФУҚАРОЛАРНИНГ БУРЧЛАРИ........ 8

УЧИНЧИ БЎЛИМ. ЖАМИЯТ ВА ШАХС........ 9

XII БОБ. ЖАМИЯТНИНГ ИҚТИСОДИЙ НЕГИЗЛАРИ 9
XIII БОБ. ЖАМОАТ БИРЛАШМАЛАРИ........ 9
XIV БОБ. ОИЛА........ 10
XV БОБ. ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ 10

ТЎРТИНЧИ БЎЛИМ. ДАВЛАТ ҲОКИМИЯТИНИНГ ТАШКИЛ ЭТИЛИШИ 10

XV БОБ. ЎЗБЕКИСТОН МОНАРХИ........ 10
XVII БОБ. ЎЗБЕКИСТОН ОЛИЙ МАЖЛИСИ 14
XVIII БОБ. ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ 18
XIX БОБ. ЎЗБЕКИСТОННИНГ МАЪМУРИЙ-ҲУДУДИЙ ТУЗИЛИШИ 19
XX БОБ. МАҲАЛЛИЙ ДАВЛАТ ҲОКИМИЯТИ АСОСЛАРИ 20
XXI БОБ. ЎЗБЕКИСТОНДА СУД ҲОКИМИЯТИ........ 21
XXII БОБ. САЙЛОВ ТИЗИМИ........ 23
XXIII БОБ. АДЛИЯ ОРГАНЛАРИ, ПРОКУРАТУРА ВА АДВАКАТУРА 23
XXIV БОБ. МОЛИЯ ВА КРЕДИТ........ 24
XXV БОБ. МУДОФАА ВА ХАВФСИЗЛИК........ 24

БЕШИНЧИ БЎЛИМ. КОНСТИТУЦИЯГА ЎЗГАРТИРИШ КИРИТИШ ТАРТИБИ........ 24

МУҚАДДИМА

Ўзбекистон халқи:

инсон ҳуқуқларига ва давлат суверенитети ғояларига содиқлигини тантанали равишда эълон қилиб,

ҳозирги ва келажак авлодлар олдидаги юксак масъулиятини англаган ҳолда,

ўзбек давлатчилиги ривожининг тарихий тажрибасига таяниб,

демократия ва ижтимоий адолатга садоқатини намоён қилиб,

халқаро ҳуқуқнинг умум эътироф этилган қоидалари устунлигини тан олган ҳолда,

фуқароларининг муносиб ҳаёт кечиришларини таъминлашга интилиб,

инсонпарвар демократик ҳуқуқий давлат барпо этишни кўзлаб,

фуқаролар тинчлиги ва миллий тотувлигини таъминлаш мақсадида,

ўзининг мухтор вакиллари сиймосида Ўзбекистон Республикасини тубдан ислоҳ қилиш йўли билан тузилган Ўзбекистон монархик давлатининг мазкур Конституциясини қабул қилади.

БИРИНЧИ БЎЛИМ. АСОСИЙ ПРИНЦИПЛАР

I боб. Давлат суверенитети

1-модда.

Ўзбекистон — давлатни бошқаришнинг монархия шаклига эга бўлган суверен демократик давлатдир. Давлатнинг «Ўзбекистон монархик давлати» ва «Ўзбекистон» деган номлари бир ҳил маънони англатади.

2-модда.

Давлат халқ иродасини ифода этиб, унинг манфаатларига хизмат қилади. Давлат органлари ва мансабдор шахслар монарх, жамият ва фуқаролар олдида масъулдирлар.

3-модда.

Ўзбекистон ўзининг миллий-давлат ва маъмурий-ҳудудий тузилишини, давлат ҳокимияти ва бошқарув органларининг тизимини белгилайди, ички ва ташқи сиёсатини амалга оширади.

Ўзбекистоннинг давлат чегараси ва ҳудуди дахлсиз ва бўлинмасдир.

4-модда.

Ўзбекистоннинг давлат тили адабий ўзбек тилидир.

Ўзбекистон ўз ҳудудида истиқомат қилувчи барча миллат ва элатларнинг тиллари, урф-одатлари ва анъаналари ҳурмат қилинишини таъминлайди, уларнинг ривожланиши учун шароит яратади.

5-модда.

Ўзбекистон қонун билан тасдиқланадиган ўз давлат рамзлари — байроғи, герби ва мадҳиясига эга.

6-модда.

Ўзбекистоннинг пойтахти — Тошкент шаҳри.

II боб. Халқ ҳокимиятчилиги

7-модда.

Ўзбекистон халқини миллатидан қатъи назар, Ўзбекистоннинг фуқаролари ташкил этади.

8-модда.

Халқ давлат ҳокимиятининг бирдан бир манбаидир.

Ўзбекистонда давлат ҳокимияти халқ манфаатларини кўзлаб ва Ўзбекистон Конституцияси ҳамда унинг асосида қабул қилинган қонунлар ваколат берган идоралар томонидангина амалга оширилади.

Конституцияда назарда тутилмаган тартибда давлат ҳокимияти ваколатларини ўзлаштириш, ҳокимият идоралари фаолиятини тўхтатиб қўйиш ёки тугатиш, ҳокимиятнинг янги ва муқобил таркибларини тузиш Конституцияга хилоф ҳисобланади ва қонунга биноан жавобгарликка тортишга асос бўлади.

9-модда.

Жамият ва давлат ҳаётининг энг муҳим масалалари халқ муҳокамасига тақдим этилади, умумий овозга (референдумга) қўйилади. Референдум ўтказиш тартиби қонун билан белгиланади.

10-модда.

Ўзбекистон халқи номидан фақат Монарх, халқ ва Монарх сайлаган Олий Мажлис иш олиб бориши мумкин.

Жамиятнинг бирон-бир қисми, сиёсий партия, жамоат бирлашмаси, ижтимоий ҳаракат ёки алоҳида шахс Ўзбекистон халқи номидан иш олиб боришга ҳақли эмас.

11-модда.

Ўзбекистон давлати ҳокимиятининг тизими — ҳокимиятнинг қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятига бўлиниши тамойилига асосланади.

12-модда.

Ўзбекистонда ижтимоий ҳаёт сиёсий институтлар, мафкуралар ва фикрларнинг хилма-хиллиги асосида ривожланади.

Давлат мафкураси ва сиёсати фуқароларимз учун муносиб ҳаётни таъминлаш мақсадида, одамларимиз ва бутун халқимизни бойитиш ғояси атрифига қўрилади.

13-модда.

Ўзбекистонда демократия умуминсоний принципларга асосланади, уларга кўра инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият ҳисобланади.

Демократик ҳуқуқ ва эркинликлар Конституция ва қонунлар билан ҳимоя қилинади.

14-модда.

Давлат ўз фаолиятини инсон ва жамият фаровонлигини кўзлаб, ижтимоий адолат ва қонунийлик тамойиллари асосида амалга оширади.

III боб. Конституция ва қонуннинг устунлиги

15-модда.

Ўзбекистонда Ўзбекистон Конституцияси ва қонунларининг устунлиги сўзсиз тан олинади.

Давлат, унинг органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмалари, фуқаролар Конституция ва қонунларга мувофиқ иш кўрадилар.

16-модда.

Мазкур Конституциянинг бирорта қоидаси Ўзбекистон ҳуқуқ ва манфаатларига зарар етказадиган тарзда талқин этилиши мумкин эмас.

Бирорта ҳам қонун ёки бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжат Конституция нормалари ва қоидаларига зид келиши мумкин эмас.

IV боб. Ташқи сиёсат

17-модда.

Ўзбекистон халқаро муносабатларнинг тўла ҳуқуқли субъектидир. Унинг ташқи сиёсати давлатларнинг суверен тенглиги, куч ишлатмаслик ёки куч билан таҳдид қилмаслик, чегараларнинг дахлсизлиги, низоларни тинч йўл билан ҳал этиш, бошқа давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик қоидаларига ва халқаро ҳуқуқнинг умум эътироф этилган бошқа қоидалари ва нормаларига асосланади.

Ўзбекистон давлатнинг, халқнинг олий манфаатлари, фаровонлиги ва хавфсизлигини таъминлаш мақсадида иттифоқлар тузиши, ҳамдўстликларга ва бошқа давлатлараро тузилмаларга кириши ва улардан ажралиб чиқиши мумкин.

ИККИНЧИ БЎЛИМ. ИНСОН ВА ФУҚАРОЛАРНИНГ АСОСИЙ ҲУҚУҚЛАРИ, ЭРКИНЛИКЛАРИ ВА БУРЧЛАРИ

V боб. Умумий қоидалар

18-модда.

Ўзбекистонда барча фуқаролар бир хил ҳуқуқ ва эркинликларга эга бўлиб, жинси, ирқи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахси ва ижтимоий мавқеидан қатъи назар, қонун олдида тенгдирлар.

Имтиёзлар фақат қонун билан белгилаб қўйилади ҳамда ижтимоий адолат принципларига мос бўлиши шарт.

19-модда.

Ўзбекистон фуқароси ва давлат бир-бирига нисбатан бўлган ҳуқуқлари ва бурчлари билан ўзаро боғлиқдирлар. Фуқароларнинг Конституция ва қонунларда мустаҳкамлаб қўйилган ҳуқуқ ва эркинликлари дахлсиздир, улардан суд қарорисиз маҳрум этишга ёки уларни чеклаб қўйишга ҳеч ким ҳақли эмас.

20-модда.

Фуқаролар ўз ҳуқуқ ва эркинликларини амалга оширишда бошқа шахсларнинг, давлат ва жамиятнинг қонуний манфаатлари, ҳуқуқлари ва эркинликларига путур етказмасликлари шарт.

VI боб. Фуқаролик

21-модда.

Ўзбекистоннинг бутун ҳудудида ягона фуқаролик ўрнатилади.

Ўзбекистон фуқаролиги, унга қандай асосларда эга бўлганликдан қатъи назар, ҳамма учун тенгдир.

Фуқароликка эга бўлиш ва уни йўқотиш асослари ҳамда тартиби қонун билан белгиланади.

22-модда.

Ўзбекистон ўз ҳудудида ҳам, унинг ташқарисида ҳам ўз фуқароларини ҳуқуқий ҳимоя қилиш ва уларга ҳомийлик кўрсатишни кафолатлайди.

23-модда.

Ўзбекистон ҳудудидаги чет эл фуқароларининг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари халқаро ҳуқуқ нормаларига мувофиқ таъминланади. Улар Ўзбекистон Конституцияси, қонунлари ва халқаро шартномалари билан белгиланган бурчларни адо этадилар.

VII боб. Шахсий ҳуқуқ ва эркинликлар

24-модда.

Яшаш ҳуқуқи ҳар бир инсоннинг узвий ҳуқуқидир. Инсон ҳаётига суиқасд қилиш энг оғир жиноятдир.

25-модда.

Ҳар ким эркинлик ва шахсий дахлсизлик ҳуқуқига эга.

Ҳеч ким қонунга асосланмаган ҳолда ҳибсга олиниши ёки қамоқда сақланиши мумкин эмас.

26-модда.

Жиноят содир этганликда айбланаётган ҳар бир шахснинг иши судда қонуний тартибда, ошкора кўриб чиқилиб, унинг айби аниқланмагунча у айбдор ҳисобланмайди. Судда айбланаётган шахсга ўзини ҳимоя қилиш учун барча шароитлар таъминлаб берилади.

Ҳеч ким қийноққа солиниши, зўравонликка, шафқатсиз ёки инсон қадр-қимматини камситувчи бошқа тарздаги тазйиққа дучор этилиши мумкин эмас.

Ҳеч кимда унинг розилигисиз тиббий ёки илмий тажрибалар ўтказилиши мумкин эмас.

27-модда.

Ҳар ким ўз шаъни ва обрўсига қилинган тажовузлардан, шахсий ҳаётига аралашишдан ҳимояланиш ва турар жойи дахлсизлиги ҳуқуқига эга.

Ҳеч ким қонун назарда тутган ҳоллардан ва тартибдан ташқари бировнинг турар жойига кириши, тинтув ўтказиши ёки уни кўздан кечириши, ёзишмалар ва телефонда сўзлашувлар сирини ошкор қилиши мумкин эмас.

28-модда.

Ўзбекистон Фуқароси Ўзбекистон ҳудудида бир жойдан иккинчи жойга кўчиш, Ўзбекистонга келиш ва ундан чиқиб кетиш ҳуқуқига эга. Қонунда белгиланган чеклашлар бундан мустаснодир.

29-модда.

Ҳар ким фикрлаш, сўз ва эътиқод эркинлиги ҳуқуқига эга. Ҳар ким ўзи истаган ахборотни излаш, олиш ва уни тарқатиш ҳуқуқига эга, амалдаги конституциявий тузумга қарши қаратилган ахборот ва қонун билан белгиланган бошқа чеклашлар бундан мустаснодир.

Фикр юритиш ва уни ифодалаш эркинлиги фақат давлат сири ва бошқа сирларга таааллуқли бўлган тақдирдагина қонун билан чекланиши мумкин.

30-модда.

Ўзбекистоннинг барча давлат органлари, жамоат бирлашмалари ва мансабдор шахслари фуқароларга уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларига дахлдор бўлган ҳужжатлар, қарорлар ва бошқа материаллар билан танишиб чиқиш имкониятини яратиб бериши лозим.

31-модда.

Ҳамма учун виждон эркинлиги кафолатланади. Ҳар бир инсон хоҳлаган динга эътиқод қилиш ёки ҳеч қайси динга эътиқод қилмаслик ҳуқуқига эга. Диний қарашларни мажбуран сингдиришга йўл қўйилмайди.

VIII боб. Сиёсий ҳуқуқлар

32-модда.

Ўзбекистоннинг фуқаролари жамият ва давлат ишларини бошқаришда бевосита ҳамда ўз вакиллари орқали иштирок этиш ҳуқуқига эгадирлар. Бундай иштирок этиш ўзини ўзи бошқариш, референдумлар ўтказиш ва давлат органларини демократик тарзда ташкил этиш, шунингдек давлат органларининг фаолияти устидан жамоатчилик назоратини ривожлантириш ва такомиллаштириш йўли билан амалга оширилади.

Давлат органларининг фаолияти устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш тартиби қонун билан белгиланади.

33-модда.

Фуқаролар ўз ижтимоий фаолликларини Ўзбекистон қонунларига мувофиқ митинглар, йиғилишлар ва намойишлар шаклида амалга ошириш ҳуқуқига эгадирлар. Ҳокимият органлари фақат хавфсизлик нуқтаи назаридангина бундай тадбирлар ўтказилишини тўхтатиш ёки тақиқлаш ҳуқуқига эга.

34-модда.

Ўзбекистон фуқаролари касаба уюшмаларига, сиёсий партияларга ва бошқа жамоат бирлашмаларига уюшиш, оммавий ҳаракатларда иштирок этиш ҳуқуқига эгадирлар.

Сиёсий партияларда, жамоат бирлашмаларида, оммавий ҳаракатларда, шунингдек ҳокимиятнинг вакиллик органларида озчиликни ташкил этувчи мухолифатчи шахсларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қадр-қимматини ҳеч ким камситиши мумкин эмас.

35-модда.

Ҳар бир шахс бевосита ўзи ва бошқалар билан биргаликда ваколатли давлат органларига, муассасаларига ёки халқ вакилларига ариза, таклиф ва шикоятлар билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эга.

Аризалар, таклифлар ва шикоятлар қонунда белгиланган тартибда ва муддатларда кўриб чиқилиши шарт.

IX боб. Иқтисодий ва ижтимоий ҳуқуқлар

36-модда.

Ҳар бир шахс мулкдор бўлишга ҳақли.

Банкка қўйилган омонатлар сир тутилиши ва мерос ҳуқуқи қонун билан кафолатланади.

37-модда.

Ҳар бир шахс меҳнат қилиш, эркин касб танлаш, адолатли меҳнат шароитларида ишлаш ва қонунда кўрсатилган тартибда ишсизликдан ҳимояланиш ҳуқуқига эгадир.

Суд ҳукми билан тайинланган жазони ўташ тартибидан ёки қонунда кўрсатилган бошқа ҳоллардан ташқари мажбурий меҳнат тақиқланади.

38-модда.

Ёлланиб ишлаётган барча фуқаролар дам олиш ҳуқуқига эгадирлар. Иш вақти ва ҳақ тўланадиган меҳнат таътилининг муддати қонун билан белгиланади.

39-модда.

Ҳар ким қариганида, меҳнат лаёқатини йўқотганида, шунингдек боқувчисидан маҳрум бўлиб қолганида ва қонунда назарда тутилган бошқа ҳолларда ижтимоий таъминот олиш ҳуқуқига эга.

40-модда.

Ҳар бир инсон малакали тиббий хизматдан фойдаланиш ҳуқуқига эга.

41-модда.

Ҳар ким билим олиш ҳуқуқига эга.

Бепул умумий таълим олиш давлат томонидан кафолатланади.

Мактаб ишлари давлат назоратидадир.

42-модда.

Ҳар кимга илмий ва техникавий ижод эркинлиги, маданият ютуқларидан фойдаланиш ҳуқуқи кафолатланади.

Давлат жамиятнинг маданий, илмий ва техникавий ривожланишига ғамхўрлик қилади.

X боб. Инсон ҳуқуқлари ва эркинликларининг кафолатлари

43-модда.

Давлат фуқароларнинг Конституция ва қонунларда мустаҳкамланган ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлайди.

44-модда.

Ҳар бир шахсга ўз ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш, давлат органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмаларининг ғайриқонуний хатти-ҳаракатлари устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқи кафолатланади.

45-модда.

Вояга етмаганлар, меҳнатга лаёқатсизлар ва ёлғиз кексаларнинг ҳуқуқлари давлат ҳимоясидадир.

46-модда.

Хотин-қизлар ва эркаклар тенг ҳуқуқлидирлар.

XI боб. Фуқароларнинг бурчлари

47-модда.

Барча фуқаролар Конституцияда белгилаб қўйилган бурчларини бажарадилар.

48-модда.

Фуқаролар Конституция ва қонунларга риоя этишга, бошқа кишиларнинг ҳуқуқлари эркинликлари, шаъни ва қадр-қимматини ҳурмат қилишга мажбурдирлар.

49-модда.

Фуқаролар Ўзбекистон халқининг тарихий, маънавий ва маданий меросини авайлаб асрашга мажбурдирлар.

Маданият ёдгорликлари давлат муҳофазасидадир.

50-модда.

Фуқаролар атроф табиий муҳитга эҳтиёткорона муносабатда бўлишга мажбурдирлар.

51-модда.

Фуқаролар қонун билан белгиланган солиқлар ва маҳаллий йиғимларни тўлашга мажбурдирлар.

52-модда.

Ўзбекистонни ҳимоя қилиш — Ўзбекистон ҳар бир фуқаросининг бурчидир. Фуқаролар қонунда белгиланган тартибда ҳарбий ёки муқобил хизматни ўташга мажбурдирлар.

УЧИНЧИ БЎЛИМ. ЖАМИЯТ ВА ШАХС

XII боб. Жамиятнинг иқтисодий негизлари

53-модда.

Бозор муносабатларини ривожлантиришга қаратилган Ўзбекистон иқтисодиётининг негизини хилма-хил шакллардаги мулк ташкил этади. Давлат истеъмолчиларнинг ҳуқуқи устунлигини ҳисобга олиб, иқтисодий фаолият, тадбиркорлик ва меҳнат қилиш эркинлигини, барча мулк шаклларининг тенг ҳуқуқлилигини ва ҳуқуқий жиҳатдан баб-баравар муҳофаза этилишини кафолатлайди.

Хусусий мулк бошқа мулк шакллари каби дахлсиз ва давлат ҳимоясидадир. Мулкдор фақат қонунда назарда тутилган ҳолларда ва тартибдагина мулкидан маҳрум этилиши мумкин.

54-модда.

Мулкдор мулкига ўз хоҳишича эгалик қилади, ундан фойдаланади ва уни тасарруф этади. Мулкдан фойдаланиш экологик муҳитга зарар етказмаслиги, фуқаролар, юридик шахслар ва давлатнинг ҳуқуқларини ҳамда қонун билан қўриқланадиган манфаатларини бузмаслиги шарт.

55-модда.

Ер, ер ости бойликлари, сув, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ҳамда бошқа табиий захиралар умуммиллий бойликдир, улардан оқилона фойдаланиш зарур ва улар давлат муҳофазасидадир.

XIII боб. Жамоат бирлашмалари

56-модда.

Ўзбекистонда қонунда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилган касаба уюшмалари, сиёсий партиялар, олимларнинг жамиятлари, хотин-қизлар, фахрийлар ва ёшлар ташкилотлари, ижодий уюшмалар, оммавий ҳаракатлар ва фуқароларнинг бошқа уюшмалари жамоат бирлашмалари сифатида эътироф этилади.

57-модда.

Конституциявий тузумни зўрлик билан ўзгартиришни мақсад қилиб қўювчи, давлатнинг суверенитети, яхлитлиги ва хавфсизлигига, фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларига қарши чиқувчи, урушни, ижтимоий, миллий, ирқий ва диний адоватни тарғиб қилувчи, халқнинг соғлиғи ва маънавиятига тажовуз қилувчи, шунингдек ҳарбийлаштирилган бирлашмаларнинг, миллий ва диний руҳдаги сиёсий партияларнинг ҳамда жамоат бирлашмаларининг тузилиши ва фаолияти тақиқланади.

Махфий жамиятлар ва уюшмалар тузиш тақиқланади.

58-модда.

Давлат жамоат бирлашмаларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига риоя этилишини таъминлайди, уларга ижтимоий ҳаётда иштирок этиш учун тенг ҳуқуқий имкониятлар яратиб беради.

Давлат органлари ва мансабдор шахсларнинг жамоат бирлашмалари фаолиятига аралашишига, шунингдек жамоат бирлашмаларининг давлат органлари ва мансабдор шахслар фаолиятига аралашишига йўл қўйилмайди.

59-модда.

Касаба уюшмалари ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқларини ва манфаатларини ифода этадилар ва ҳимоя қиладилар. Касаба ташкилотларига аъзо бўлиш ихтиёрийдир.

60-модда.

Сиёсий партиялар турли табақа ва гуруҳларнинг сиёсий иродасини ифодалайдилар ва ўзларининг демократик йўл билан сайлаб қўйилган вакиллари орқали давлат ҳокимиятини тузишда иштирок этадилар. Сиёсий партиялар ўз фаолиятларини молиявий таъминланиш манбалари ҳақида Олий Мажлисга ёки у вакил қилган органга белгиланган тартибда ошкора ҳисоботлар бериб турадилар.

61-модда.

Диний ташкилотлар ва бирлашмалар давлатдан ажратилган ҳамда қонун олдида тенгдирлар. Давлат диний бирлашмаларнинг фаолиятига аралашмайди.

62-модда.

Жамоат бирлашмаларини тарқатиб юбориш, улар фаолиятини тақиқлаб ёки чеклаб қўйиш фақат суд қарори асосидагина амалга оширилади.

XIV боб. Оила

63-модда.

Оила жамиятнинг асосий бўғинидир ҳамда жамият ва давлат муҳофазасида бўлиш ҳуқуқига эга.

Никоҳ томонларнинг ихтиёрий розилиги ва тенг ҳуқуқлилигига асосланади.

64-модда.

Ота-оналар ўз фарзандларини вояга етгунларига қадар боқиш ва тарбиялашга мажбурдирлар.

Давлат ва жамият етим болаларни ва ота-оналарининг васийлигидан маҳрум бўлган болаларни боқиш, тарбиялаш ва ўқитишни таъминлайди, болаларга бағишланган хайрия фаолиятларни рағбатлантиради.

65-модда.

Фарзандлар ота-оналарнинг насл-насабидан ва фуқаролик ҳолатидан қатъи назар, қонун олдида тенгдирлар.

Оналик ва болалик давлат томонидан муҳофаза қилинади.

66-модда.

Вояга етган, меҳнатга лаёқатли фарзандлар ўз ота-оналари ҳақида ғамхўрлик қилишга мажбурдирлар.

XV боб. Оммавий ахборот воситалари

67-модда.

Оммавий ахборот воситалари эркиндир ва қонунга мувофиқ ишлайди. Улар ахборотнинг тўғрилиги учун белгиланган тартибда жавобгардирлар.

Цензурага йўл қўйилмайди.

ТЎРТИНЧИ БЎЛИМ. ДАВЛАТ ҲОКИМИЯТИНИНГ ТАШКИЛ ЭТИЛИШИ

XV боб. Ўзбекистон Монархи

68-модда.

Ўзбекистон Монархи ўзбек давлатининг йўлбошчиси ва Тожининг соҳиби ҳисобланади, ҳокимият бирлиги ва давомийлигининг тимсоли, давлат органларининг доимий фаолиятига ҳақам ва уларнинг ярашитирувчиси; давлатнинг халқаро муносабатлардаги олий ваъкиллигини амалга оширади ҳамда Конституция ва қонунларда белгиланган бошқа вазифаларни бажаради.

69-модда.

Ўзбекларнинг келиб чиқиши ва улар монархик давлатларининг тарихини эътиборга олган ҳолда XIV ва XV аср Ўзбекистонларининг шарафига Ўзбекистон деб аталган, фақатгина шу мамлакатнинг титул миллати – ўзбекларга мансуб бўлган ва давлат тилини биладиган одамгина замонавий монархик Ўзбекистон давлатининг Монархи бўла олади.

Ўзбекистон Олий Можлиси 2019 йилнинг ____ __________ да Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Миромонович Мирзиёевни Ўзбекистон монархик давлатининг Биринчи умирбод Монархи деб эълон қилди. Шунинг учун ҳам бу улуғ зотдан хозирги замон монархик давлати Монархининг сулоласи бошланади.

Монарх шахси даҳлсиз ва қонун билан муҳофаза қилинади.

70-модда.

Ўзбекистон Монархи:

1. Фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларига, Ўзбекистоннинг Конституцияси ва қонунларига риоя этилишининг кафилидир.

2. Жиноий ишлар бўйича одил судловни амалга ошириш ҳуқуқига эга.

3. Суд ҳукми ҳато ва ноқонунийлиги устидан тушган шикоятлар юзасидан, бундай шикоятлар Олий суд раиси томонидан назорат тартибида кўриб чиқилиб, ундаги илтимослар

қаноатлантирилмаганидан сўнг, у бундай шикоятлар юзасидан керакли чоралар кўриш ва қарорлар вабул қилиш ҳуқуқига эга.

4. Ўзбекистоннинг суверенитети, хавфсизлиги ва ҳудудий яхлитлигини муҳофаза этиш, миллий-давлат тузилиши масалаларига доир қарорларни амалга ошириш юзасидан зарур чора-тадбирлар кўради.

5. Музокаралар олиб боради ҳамда Ўзбекистоннинг шартнома ва битимларини имзолайди, давлат томонидан тузилган шартномаларга, битимларга ва унинг қабул қилинган мажбуриятларига риоя этилишини таъминлайди.

6. Ўз ҳузурида аккредитациядан ўтган дипломатик ҳамда бошқа вакилларнинг ишонч ва чақирув ёрлиқларини қабул қилади.

7. Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати томонидан Ўзбекистоннинг чет давлатлардаги дипломатик ва бошқа вакиллари ловозимларига тақдим этилган номзодларни тайинлайди.

8. Олий Мажлис сенати тақдимига асосан Марказий банк бошқаруви раисини тайинлайди ва лавозимидан озод қилади.

9. Бир вақтнинг ўзида Бош прокурор лавзимини ҳам эгаллаб турувчи адлия вазири тақдимига кўра Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати аъзосини даҳлсизликдан маҳрум қилиш масаласини ҳал қилади.

10. Ўзбекистон Олий Мажлисига мамлакат ички ва ташқи сиёсатини амалга оширишнинг энг муҳим масалалари юзасидан мурожаат қилиш ҳуқуқига эга.

11. Олий ҳокимият ва бошқарув органларининг баҳамжиҳат ишлашини таъминлайди; вазирликлар, давлат қўмиталари ҳамда давлат бошқарувининг бошқа органларини Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамасининг тақдимига биноан тузади ва тугатади.

12. Олий мажлис Сенати ва Қонунчилик палатасига Сенат раиси ва Қонунчилик палатаси спикери лавозимларига номзодларни сайлаш учун тақдим этади.

13. Ўзбекистон Олий Мажлисининг палаталари кўриб чиқиши ва тасдиқлаши учун Ўзбекистон Бош вазири номзодини тақдим этади ҳамда уни истеъфога чиққанда, Бош вазирга нисбатан билдирилган ишончсизлик вотуми Ўзбекистон Олий Мажлисининг палаталари томонидан қабул қилинганда ёхуд қонунда назарда тутилган бошқа ҳолларда, лавозимидан озод қилади.

14. Ўзбекистон Бош вазири тақдимига асосан Вазирлар Маҳкамаси аъзоларини тасдиқлайди ва лавозимидан озод қилади.

15. Ўзбекистоннинг адлия вазири ҳам ҳисобланувчи Бош прокурори ва Ҳисоб палатаси раисини тайинлайди ва уларни лавозимидан озод қилади.

16. Олий Мажлисга Конституцион суд таркибига крувчи номзодларни тақдим этади.

17. Қонунга асосан Судялар олий кенгаши аъзоларини тасдиқлайди.

18. Ўзбекистон Бош вазирининг тақдимига биноан вилоятлар ҳокимларини ҳамда Тошкент шаҳар ҳокимини қонунга мувофиқ тайинлайди ҳамда лавозимидан озод этади. Конституцияни, қонунларни бузган ёки ўз шаъни ва қадр-қимматига доғ туширадиган хатти-ҳаракат содир этган туман ва шаҳар ҳокимларини Монарх ўз қарори билан лавозимидан озод этишга ҳақли.

19. Давлат бошқаруви органларининг ва ҳокимларнинг қабул қилган ҳужжатларини улар қонун ҳужжатлари нормаларига номувофиқ бўлган ҳолларда тўхтатади, бекор қилади; Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамаси мажлисларида раислик қилишга ҳақли;

20. Ўзбекистон қонунларини имзолайди ва эълон қилади; қонунга ўз эътирозларини илова этиб, уни такроран муҳокама қилиш ва овозга қўйиш учун Ўзбекистон Олий Мажлисига қайтаришга ҳақли.

21. Ўзбекистонга ҳужум қилинганда ёки тажовуздан бир-бирини мудофаа қилиш юзасидан тузилган шартнома мажбуриятларини бажариш зарурияти туғилганда уруш ҳолати эълон қилади ва қабул қилган қарорини уч кун ичида Ўзбекистон Олий Мажлиси палаталарининг тасдиғига киритади.

22. Фавқулодда вазиятлар (реал ташқи хавф, оммавий тартибсизликлар, йирик ҳалокат, табиий офат, эпидемиялар) юз берган тақдирда фуқароларнинг хавфсизлигини таъминлашни кўзлаб, Ўзбекистоннинг бутун ҳудудида ёки унинг айрим жойларида фавқулодда ҳолат жорий этади ва қабул қилган қарорини уч кун ичида Ўзбекистон Олий Мажлисининг палаталари тасдиғига киритади. Фавқулодда ҳолат жорий этиш шартлари ва тартиби қонун билан белгиланади.

23. Ўзбекистон Қуролли Кучларининг Олий Бош қўмондони ҳисобланади, Қуролли Кучларнинг олий қўмондонларини тайинлайди ва вазифасидан озод қилади, олий ҳарбий унвонлар беради.

24. Ўзбекистоннинг орденлари, медаллари ва ёрлиғи билан мукофотлайди, Ўзбекистоннинг малакавий ва фахрий унвонларини беради.

25. Ўзбекистоннинг фуқаролигига ва сиёсий бошпана беришга оид масалаларни ҳал этади.

26. Амнистия тўғрисида фармонлар эълон қилади ва Ўзбекистоннинг судлари томонидан озодликдан махрум этишга ҳукм қилинган шахсларни афв этади.

27. Давлат хавфсизлик хизмати ва Тергов қўмитаси раисларииини тайинлайди ва лавозимидан озод этади ҳамда уларнинг фаолиятига раҳбарлик қилади.

28. Фуқораларнинг Монарх номига йщлланга о-заки ва ёзма мурожаатларини ҳал этиш мақсадида халқ қабулхоналарини ва Интернетда фуқороларнинг виртуаль қабулхоналарини тузиш ҳуқуқига эга.

29. Ўзбекистонни ривожлантиришнинг стратегик режалари ва дастуурларини тасдиқлайди.

31. Ушбу Конституция ва Ўзбекистоннинг қонунларида назарда тутилган бошқа ваколатларни амалга оширади.

71-модда.

Монарх давлатнинг ва Ўзбекистон ҳудудидаги давлатнинг барча кўчар ва кўчмас мулкларининг, пул ва валюта маблағларининг, мамлакат олтинвалюта заҳираларининг, иқтисодиётнинг ҳусусий мулкчилик сектори ва жамоат ташкилотлари қарамайдиган давлатнинг ер фонди ва бошқа ерларнинг, унинг ер ости, сув, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ва бошқа табиий ресурсларининг, мулкдоридир.

Монарх давлатнинг кўчар ва кўмас мулкидан, шу жумладан ердан самарали фойдаланиш мақсадида, уларни сотиши ва қўшма ва бошқа корхоналарнинг устав жамғармаларидаги давлат ёки ўзининг шахсий улуши сифатида жойлаштириши (кейинги ўринларда – жойлаштириш); ўз ҳохишига ва Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамаси тавсиясига асосан алмаштириш ва бепул бериш асносида ҳадия қилиш ҳуқуқларига эга.

Монарх бутун Ўзбекистон ҳудуди бўйича ўзининг кўчар ва кўчмас мулкини, шу жумладан ер майдонларини сотиш, жойлаштириш, бепул ҳадия этиш ва малум муддатга ижарага бериш йўли билан, уларга тегишли унвонлар бериш орқали, фуқороларнинг хар ҳил табақаларини шакллантиради. Шу мақсадларда у илгари у ёки бу кўринишда давлат мулки бўлиб, бепул ҳусусийлаштирилган, лекин хар ҳил корхоналар томонидан самарасиз ишлатилаётган мулкларни национализация қилиш ҳуқуқига эга.

Монархик давлатнинг Монарх томонидан шакллантрилувчи фуқоролар «қатламлари» ва «унвонлари» тушунчаларининг таърифлари, уларнинг моҳияти, мақсадлари ва Монарх томонидан берилиш тартиблари қонун билан белгиланади.

72-модда.

Монарх Ўзбекистон ва унинг айрим ҳудудларидаги баъзи-бир ижтимоий, иқтисодий ва сиёсий муаммоларни ҳал қилиш мақсадида ўзининг айрим ҳуқуқларини ижро этилишини давлат органлари ва амалдор шахларга бериш ҳуқуқига эга.

73-модда.

Ўзбекистон Монархи Конституцияга ва қонунларга асосланиб ҳамда уларни ижро этиш юзасидан мамлакатнинг бутун ҳудудида мажбурий кучга эга бўлган декретлар, фармонлар, қарорлар ва фармойишлар чиқаради.

74-модда.

Сенат ёки Қонунчилик палатаси таркибида уларнинг нормал фаолиятига таҳдид солувчи ҳал қилиб бўлмайдиган ихтилофлар юз берганда ёхуд улар бир неча марта Ўзбекистон Конституциясига зид қарорлар қабул қилган тақдирда, шунингдек Сенат билан Қонунчилик палатаси ўртасида Ўзбекистон Олий Мажлисининг нормал фаолиятига таҳдид солувчи ҳал қилиб бўлмайдиган ихтилофлар юз берганда Монарх Ўзбекистон Конституциявий суди билан бамаслаҳат қабул қилган қарори асосида Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати ва Қонунчилик палатаси, тарқатиб юборилиши мумкин.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати ва Қонунчилик палатаси тарқатиб юборилган тақдирда янги сайлов уч ой мобайнида ўтказилади.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати ва Қонунчилик палатаси фавқулодда ҳолат жорий этилган даврда тарқатиб юборилиши мумкин эмас.

75-модда.

Ўзбекистон давлат бюджетидан Монархга, ўз оиласи ва Саройи таъминотини амалга ошира олиши мақсадларини кўзлаб, у эркин тасарруф эта оладиган маблағ ажратилади.

Монарх ўз Саройи аёнларини, ҳарбий ва бошқа хизматчилар ичидан ўзи танлаб олиб ишга тайинлайди ва бўшатади.

76-модда.

1) Ўзбеклар Тахти Ўзбекистоннинг Биринчи Монархи Шавкат Миромонович Мирзиёевнинг ворисларига меърос бўлиб қолади. Тахтни меърос қилиб қолдириш туғилиш ва ваъкилликнинг одатдаги тартибида амалга ошириладики, бир қариндошлик тармоғи ичида, кейинги тармоқ олдинги, яқин қариндошлик тармоғига, ҳудди аёллар эркакларга, кичиклар катталарга имтиёз берганлари каби, имтиёз берадилар.

2) Меъросхўр Шохзода у туғилган кундан эътиборан ёки у шундай даражага эга деб эълон қилинган кундан эътиборан, биринчи Шохзода мақомига эга бўлади.

3) Агар мободо, Ўзбек тожининг меросхўрлари сулоласининг барча тармоқлари сўнган ҳолат пайдо бўлса, Ўзбекистон Олий Мажлиси меърос масаласини Ўзбекистон манфаатларига мос келадиган шаклда ҳал қилади.

4) Тахтга мерослик ҳуқуқига эга кимса, Монархнинг тақиқига қарамасдан, оила қурса, бундай меросхўр, унинг авлодлари билан биргаликда, Тахтга меросхўрлик қилиш ҳуқуқидан маҳрум бўлади.

5) Тахтдан воз кечиш ва истеъфога чиқиш, шу билан бир қаторда ворислик бўйича буларга тенг бўлган ҳар қандай асосли ва ҳуқуқий шубҳалар, қонун асосида ҳал қилинади.

77-модда.

Монархнинг рафиқаси ёки аёл-Монархнинг турмуш ўртоғи, Регентлик тўғрисидаги конституцион вазифаларни бажара олмайди.

78-модда.

1) Агар Монарх балоғат ёшига етмаган бўлса, Монархнинг ота ёки онаси, улар йўқ бўлган тақдирда эса, Монархнинг меъросхўрлари ўртасида балоғатга етмаган, Монархдан кейинги иккинчи ўринда турадиган балоғат ёшидаги қариндоши, Конституцияда белгиланган тартибда, зудлик билан Регентликни ижро эта бошлайди ва бу вазифани у Монарх балоғат ёшига етгунга қадар давом эттиради.

2) Агар Монарх ўз хокимиятини амалга оширишга лаёқатли бўлмаса ва бу лаёқатсизлик Ўзбекистон Олий Мажлиси томонидан тан олинган бўлса, Регинтликни зудлик билан балоғат ёшига етган Биричнчи Шохзода бажара бошлайди. Агар у балоғат ёшида бўлмаса, унда илгариги бандда белгиланган тартиб, меъросхўр Шохзода блоғатга етгунга қадар, амал қилади.

3) Агар меросий регент бўлиш ҳуқуқига эга бўлган ҳеч ким бўлмаса, унда Олий Мажлис икки ёки уч кишидан иборат Регентлик тузади.

4) Регентлик лавозимига киришмоқчи бўлганларнинг миллати ўзбек ва балоғат ёшида бўлиши шарт.

5) Регентлик конституцивий мандат асосида ва албатта Монарх номидан амалга оширилади.

79-модда.

1) Балоғатга етмаган Монархнинг васийси бўлиб, шу мақсадда вафот этган Монархнинг васиятномасида тайинланган, балоғат ёшидаги ўзбек миллатига мансуб одамгина бўлиши мумкин. Агар васиятномада васий тайинланмаган бўлса, Монархнинг васийси, унинг ёлғизликда бўлган отаси ёки онаси бўлиши мумкин. Агар бундайлар бўлмаса, васийни Ўзбекистон Олий Мажлиси тайинлайди, Регентлик ва васийликни фақатгина Монархнинг отаси, онаси ёки унинг тўғридан тўғри аждоларигина қўшиб олиб боришлари мумкин.

2) Васийликни амалга ошириш ҳеч бир амал ёки сиёсий характердаги иш билан мос келмайди.

80-модда.

1) Монарх ўз Тахтига ўтриши муносабати билан Ўзбекистон Олий Мажлиси олдида ўз вазифаларини ҳалол бажариш, Конституция ва қонунларни бажариш ҳамда уни ҳимоя қилиш, ўз фуқороларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиши тўғрисида тантанали қасамёд қилади.

2) Меросхўр Шохзода, балоғат ёшига етгач, ва Регент ёки Регентлар ўз вазифаларини ижро этишларидан аввал, Монархга бўлгани кабаи, шундай қасмамёд қиладилар.

XVII боб. Ўзбекистон Олий Мажлиси

81-модда.

Ўзбекистоннинг Олий Мажлиси олий давлат вакиллик органи бўлиб, қонун чиқарувчи ҳокимиятни амалга оширади ва ўз фаолиятини доимий асосда олиб боради..

Ўзбекистон Олий Мажлиси икки палатадан — Сенат (юқори палата) ва Қонунчилик палатасидан (қуйи палата) иборат.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати ва Қонунчилик палатаси ваколат муддати — беш йил.

82-модда.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати, ўзининг асосий қисми жиҳатидан ҳудудий вакиллик бўлган ва Монарх тайинлайдиган Сенат аъзолари ёки:

ҳар бир вилоят ва Тошкент шахридан – олти кишидан; марказдан эса – ўн олти кишини ташкил этувчи Сенаторлардан ибрат бўлиб, уларга монархик давлатнинг энг юқори унвонлари берилади, маъмурий ҳудудлардан бўлган Сенаторларга эса монархик давлатнинг тегишли равишдаги пастроқ даражага эга бўлган унвонлари берилади. Тегишли унвон номларининг даражалари ва уларнинг таърифлари, шунингдек улар фаолиятининг бошқа ҳусусиятлари ва Сенаторларнинг даражалари қонун билан белгиланади.

Сайлов куни йигирма беш ёшга тўлган ҳамда камида беш йил Ўзбекистон ҳудудида муқим яшаётган Ўзбекистон фуқароси Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенатининг аъзоси, шунингдек Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг депутати, бўлиши мумкин. Депутатликка номзодларга қўйиладиган талаблар қонун билан белгиланади.

Ўзбекистон Олий мажлисининг қонунчилик палатаси қонунга асосан етмиштаси бир мандатли округлардан ва яна етмиштаси сиёсий партиялар рўйҳатлари бўйича сайланган бир юз қирқ депутатдан иборат бўлади.

Айни бир шахс бир пайтнинг ўзида Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси депутати ва Сенати аъзоси бўлиши мумкин эмас.

83-модда.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг биргаликдаги ваколатлари қуйидагилардан иборат:

1) Ўзбекистоннинг Конституциясини қабул қилиш, унга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш;

2) Ўзбекистоннинг конституциявий қонунларини, қонунларини қабул қилиш, уларга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш;

3) Ўзбекистоннинг референдумини ўтказиш тўғрисида ва уни ўтказиш санасини тайинлаш ҳақида қарор қабул қилиш;

4) Ўзбекистон ички ва ташқи сиёсатининг асосий йўналишларини белгилаш;

5) Ўзбекистон қонун чиқарувчи, ижро этувчи ҳамда суд ҳокимияти органларининг тизимини ва ваколатларини белгилаш;

6) Ўзбекистон таркибига янги давлат тузилмаларини қабул қилиш ва уларнинг Ўзбекистон таркибидан чиқиши ҳақидаги қарорларни тасдиқлаш;

7) бож, валюта ва кредит ишларини қонун йўли билан тартибга солиш;

8) Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамасининг тақдимига биноан Ўзбекистоннинг Давлат бюджетини қабул қилиш ва унинг ижросини назорат этиш;

9) солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни жорий қилиш;

10) Ўзбекистоннинг маъмурий-ҳудудий тузилиши масалаларини қонун йўли билан тартибга солиш, чегараларини ўзгартириш;

11) туманлар, шаҳарлар, вилоятларни ташкил этиш, тугатиш, уларнинг номини ҳамда чегараларини ўзгартириш;

12) давлат мукофотлари ва унвонларини таъсис этиш;

13) Ўзбекистон Монархининг вазирликлар, давлат қўмиталари ва давлат бошқарувининг бошқа органларини тузиш ҳамда тугатиш тўғрисидаги декретлари ва фармонларини тасдиқлаш;

14) Ўзбекистоннинг Марказий сайлов комиссиясини тузиш;

15) Ўзбекистон Монархининг тадимига асосан Ўзбекистон конституцион судини сайлаш;

16) Ўзбекистон Монархининг тақдимига биноан Ўзбекистон Бош вазири номзодини кўриб чиқиш ва тасдиқлаш, шунингдек мамлакат ижтимоий-иқтисодий ривожланишининг долзарб масалалари юзасидан Бош вазирнинг ҳисоботларини эшитиш ва муҳокама қилиш;

17) Ўзбекистон Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили ва унинг ўринбосарини сайлаш;

18) Ўзбекистон Ҳисоб палатасининг ҳисоботини кўриб чиқиш;

19) Ўзбекистон Монархининг Ўзбекистонга ҳужум қилинганда ёки тажовуздан бир-бирини мудофаа қилиш юзасидан тузилган шартнома мажбуриятларини бажариш зарурияти туғилганда уруш ҳолати эълон қилиш тўғрисидаги фармонини тасдиқлаш;

20) Ўзбекистон Монархининг умумий ёки қисман сафарбарлик эълон қилиш, фавқулодда ҳолат жорий этиш, унинг амал қилишини узайтириш ёки тугатиш тўғрисидаги фармонларини тасдиқлаш;

21) халқаро шартномаларни ратификация ва денонсация қилиш;

22) парламент назоратини ва ушбу Конституцияда назарда тутилган бошқа ваколатларни амалга ошириш.

Палаталарнинг биргаликдаги ваколатларига кирадиган масалалар, қоида тариқасида, аввал Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасида, сўнгра Сенатида кўриб чиқилади.

84-модда.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенатининг мутлақ ваколатларига:

1) Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенатининг Раиси ва унинг ўринбосарларини, қўмиталарнинг раислари ва уларнинг ўринбосарларини сайлаш;

2) Ўзбекистон Давлат ҳавфсизлиги хизмати, Тергов қўмитаси, Марказий банк бошқаруви ва Ҳисобот палатаси раисларининг ҳисиботларини эшитиш;

3) ўз фаолиятини ташкил этиш ва палатанинг ички тартиб қоидалари билан боғлиқ масалалар юзасидан қарорлар қабул қилиш;

4) сиёсий, ижтимоий-иқтисодий ҳаёт соҳасидаги у ёки бу масалалар юзасидан, шунингдек давлат ички ва ташқи сиёсати масалалари юзасидан қарорлар қабул қилиш киради.

85-модда.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг мутлақ ваколатларига:

1) Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Спикери ва унинг ўринбосарларини, қўмиталарнинг раислари ва уларнинг ўринбосарларини сайлаш;

2) Ўзбекистон адлия вазири ҳам ҳисобланувчи Бош прокурорининг тақдимига биноан Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси депутатини дахлсизлик ҳуқуқидан маҳрум этиш тўғрисидаги масалаларни ҳал этиш;

3) ўз фаолиятини ташкил этиш ва палатанинг ички тартиб қоидалари билан боғлиқ масалалар юзасидан қарорлар қабул қилиш;

4) сиёсий, ижтимоий-иқтисодий ҳаёт соҳасидаги у ёки бу масалалар юзасидан, шунингдек давлатнинг ички ва ташқи сиёсати масалалари юзасидан қарорлар қабул қилиш киради.

86-модда.

Ваколат муддати тугагач, Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси ва Сенати тегишлича янги чақириқ Қонунчилик палатаси ва Сенати иш бошлагунига қадар ўз фаолиятини давом эттириб туради.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенати ва Қонунчилик палатасининг биринчи мажлислари тегишлича Сенат таркиб топганидан кейин бир ойдан кечиктирмай ва Қонунчилик палатасига сайловдан кейин икки ойдан кечиктирмай Марказий сайлов комиссияси томонидан чақирилади.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенатининг мажлислари доймий равишда ўтказилади.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг мажлислари сессиялар даврида ўтказилади. Сессиялар, қоида тариқасида, сентябрнинг биринчи иш кунидан бошлаб келгуси йилнинг июнь ойи охирги иш кунига қадар ўтказилади.

Ўзбекистон Олий Мажлиси палаталарининг мажлислари, агар улар ишида барча депутатлар, сенаторлар умумий сонининг камида ярми иштирок этаётган бўлса, ваколатли ҳисобланади.

Конституциявий қонунларни қабул қилишда барча сенаторлар, депутатлар умумий сонининг камида учдан икки қисми иштирок этиши шарт.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати ва Қонунчилик палатаси мажлисларида, шунингдек уларнинг органлари мажлисларида Ўзбекистон Монархи, Бош вазир, Вазирлар Маҳкамасининг аъзолари, Ўзбекистон Конституциявий суди, Олий суди, Судьялар олий кенгаши раислари, Адли вазири ҳам бўлган Бош прокурор, Марказий банк Бошқарувининг раиси иштирок этишлари мумкин. Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси ва унинг органлари мажлисларида Сенат Раиси,

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати ва унинг органлари мажлисларида Қонунчилик палатаси Спикери иштирок этиши мумкин.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати ва Қонунчилик палатаси алоҳида-алоҳида мажлис ўтказадилар.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенати ва Қонунчилик палатасининг қўшма мажлислари Ўзбекистон Монархи қасамёд қилганда, Ўзбекистон Монархи мамлакат ижтимоий-иқтисодий ҳаётининг, ички ва ташқи сиёсатининг энг муҳим масалалари юзасидан нутқ сўзлаганида, чет давлатларнинг раҳбарлари нутқ сўзлаганида ўтказилади. Палаталарнинг келишувига биноан қўшма мажлислар бошқа масалалар юзасидан ҳам ўтказилиши мумкин.

87-модда.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати ва Қонунчилик палатаси ўз ваколатларига киритилган масалалар юзасидан қарорлар қабул қилади.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенати ва Қонунчилик палатасининг қарорлари Сенат аъзолари ёки Қонунчилик палатаси депутатлари умумий сонининг кўпчилик овози билан қабул қилинади, ушбу Конституцияда назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно.

88-модда.

Қонунчилик ташаббусичиси ҳуқуқига Ўзбекистон Монархи, Сенаторлар, Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг депутатлари, Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон Конституциявий суди, Олий суди, Адлия вазири ҳам бўлган Бош прокурори эгадирлар ва бу ҳуқуқ қонунчилик ташаббусичиси ҳуқуқи субъектлари томонидан қонун лойиҳасини Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига киритиш орқали амалга оширилади.

89-модда.

Қонун Қонунчилик палатаси томонидан қабул қилиниб, Сенат томонидан маъқулланиб, Ўзбекистон Монархи томонидан имзолангач ва қонунда белгиланган тартибда расмий нашрларда эълон қилингач, юридик кучга эга бўлади.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси томонидан қабул қилинган қонун қабул қилинган кунидан эътиборан ўн кундан кечиктирмай Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенатига юборилади.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати маъқуллаган қонун имзоланиши ва эълон қилиниши учун Ўзбекистон Монархига ўн кун ичида юборилади.

Ўзбекистон Монархи томонидан қонун ўттиз кун ичида имзоланади ва эълон қилинади.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати томонидан рад этилган қонун Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига қайтарилади.

Агар Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати томонидан рад этилган қонунни қайта кўриб чиқишда Қонунчилик палатаси депутатлар умумий сонининг учдан икки қисмидан иборат кўпчилик овози билан қонунни яна маъқулласа, қонун Ўзбекистон Олий Мажлиси томонидан қабул қилинган ҳисобланади ҳамда имзоланиши ва эълон қилиниши учун Ўзбекистон Монархига Қонунчилик палатаси томонидан юборилади.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати томонидан рад этилган қонун юзасидан Қонунчилик палатаси ва Сенат юзага келган келишмовчиликларни бартараф этиш учун Қонунчилик палатаси депутатлари ва Сенат аъзолари орасидан тенглик асосида келишув комиссиясини тузиши мумкин. Палаталар келишув комиссияси таклифларини қабул қилганда қонун одатдаги тартибда кўриб чиқилиши керак.

Ўзбекистон Монархи қонунни ўз эътирозлари билан Ўзбекистон Олий Мажлисига қайтаришга ҳақли.

Агар қонун аввалги қабул қилинган таҳририда тегишлича Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати аъзолари ва Қонунчилик палатаси депутатлари умумий сонининг камида учдан икки қисмидан иборат кўпчилик овози билан маъқулланса, қонун Ўзбекистон Монархи томонидан ўн тўрт кун ичида имзоланиши ва эълон қилиниши керак.

Қонунларнинг ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг матбуотда эълон қилиниши улар қўлланилишининг мажбурий шартидир.

90-модда.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати ўз таркибидан Сенат Раиси ва унинг ўринбосарларини сайлайди. Сенат Раиси Ўзбекистон Монархининг тақдимига биноан сайланади.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенатининг Раиси ва унинг ўринбосарлари яширин овоз бериш орқали сенаторлар умумий сонининг кўпчилик овози билан Сенат ваколати муддатига сайланади.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенатининг Раиси яширин овоз бериш орқали сенаторлар умумий сонининг учдан икки қисмидан кўпроғининг овози билан қабул қилинган Сенат қарорларига биноан муддатидан илгари чақириб олиниши мумкин.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенатининг Раиси:

1) Сенат мажлисларини чақиради, уларда раислик қилади;

2) Сенат муҳокамасига киритиладиган масалаларни тайёрлашга умумий раҳбарлик қилади;

3) Сенат қўмиталари ва комиссияларининг фаолиятини мувофиқлаштириб боради;

4) Ўзбекистон қонунларининг ва Сенат қарорларининг ижроси устидан назоратни ташкил этади;

5) парламентлараро алоқаларни амалга ошириш ишларига ҳамда халқаро парламент ташкилотлари иши билан боғлиқ Сенат гуруҳларининг фаолиятига раҳбарлик қилади;

6) Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси, бошқа давлат органлари, чет давлатлар, халқаро ва бошқа ташкилотлар билан ўзаро муносабатларда Сенат номидан иш кўради;

7) Сенат қарорларини имзолайди;

8) ушбу Конституция ва қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа ваколатларни амалга оширади.

Ўзбекистон Олий МажлисиСенатининг Раиси фармойишлар чиқаради.

91-модда.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси ўз таркибидан Қонунчилик палатасининг Спикери ва унинг ўринбосарларини сайлайди.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Спикери ва унинг ўринбосарлари яширин овоз бериш орқали депутатлар умумий сонининг кўпчилик овози билан Қонунчилик палатасининг ваколати муддатига сайланади.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Спикери яширин овоз бериш орқали Қонунчилик палатаси депутатлари умумий сонининг учдан икки қисмидан кўпроғининг овози билан қабул қилинган Қонунчилик палатаси қарорига биноан муддатидан илгари чақириб олиниши мумкин.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Спикери:

1) Қонунчилик палатасининг мажлисларини чақиради, уларда раислик қилади;

2) Қонунчилик палатаси муҳокамасига киритиладиган масалаларни тайёрлашга умумий раҳбарлик қилади;

3) Қонунчилик палатаси қўмиталари ва комиссияларининг фаолиятини мувофиқлаштириб боради;

4) Ўзбекистон қонунларининг ва Қонунчилик палатаси қарорларининг ижроси устидан назоратни ташкил этади;

5) парламентлараро алоқаларни амалга ошириш ишларига ҳамда халқаро парламент ташкилотлари иши билан боғлиқ Қонунчилик палатаси гуруҳларининг фаолиятига раҳбарлик қилади;

6) Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати, бошқа давлат органлари, чет давлатлар, халқаро ва ўзга ташкилотлар билан ўзаро муносабатларда Қонунчилик палатаси номидан иш кўради;

7) Қонунчилик палатаси қарорларини имзолайди;

8) ушбу Конституция ва қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа ваколатларни амалга оширади.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Спикери фармойишлар чиқаради.

92-модда.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати Сенат муҳокамасига киритиладиган масалаларни дастлабки тарзда кўриб чиқиш ва тайёрлаш, Ўзбекистон қонунлари ҳамда Сенат томонидан қабул қилинадиган қарорларнинг ижросини назорат қилиш учун ўз ваколатлари муддатига сенаторлар орасидан қўмиталарни сайлайди.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси қонун лойиҳаларини тайёрлаш ишини олиб бориш, Қонунчилик палатаси муҳокамасига киритиладиган масалаларни дастлабки тарзда кўриб чиқиш ва тайёрлаш, Ўзбекистон қонунлари ҳамда Қонунчилик палатаси томонидан қабул қилинадиган қарорларнинг ижросини назорат қилиш учун ўз ваколатлари муддатига Қонунчилик палатаси депутатлари орасидан қўмиталарни сайлайди.
Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси ва Сенати, зарурат бўлган тақдирда, муайян вазифаларни бажариш учун депутатлар, сенаторлар орасидан комиссиялар тузади.

93-модда.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати аъзоларига ва Қонунчилик палатаси депутатларига уларнинг сенаторлик ёки депутатлик фаолияти билан боғлиқ харажатлар белгиланган тартибда қопланади.

Қонунчилик палатаси депутатлари ҳамда Сенатда доимий асосда ишловчи Сенат аъзолари ўз ваколатлари даврида илмий ва педагогик фаолиятдан ташқари ҳақ тўланадиган бошқа турдаги фаолият билан шуғулланишлари мумкин эмас.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси депутати ва Сенати аъзоси дахлсизлик ҳуқуқидан фойдаланадилар. Улар тегишинча Қонунчилик палатаси ёки Сенатнинг розилигисиз жиноий жавобгарликка тортилиши, ушлаб турилиши, қамоққа олиниши ёки суд тартибида бериладиган маъмурий жазо чораларига тортилиши мумкин эмас.

XVIII боб. Вазирлар маҳкамаси

94-модда.

Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамаси ижро этувчи ҳокимиятни амалга оширади. Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамаси Ўзбекистон Бош вазири, унинг ўринбосарлари, вазирлар, давлат қўмиталарининг раисларидан иборат.

Вазирлар Маҳкамаси:

1) самарали иқтисодий, ижтимоий, молиявий, пул-кредит сиёсати юритилиши, фан, маданият, таълим, соғлиқни сақлашни ҳамда иқтисодиётнинг ва ижтимоий соҳанинг бошқа тармоқларини ривожлантириш бўйича дастурлар ишлаб чиқилиши ва амалга оширилиши учун жавобгар бўлади;

2) фуқароларнинг иқтисодий, ижтимоий ва бошқа ҳуқуқлари ҳамда қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича чора-тадбирларни амалга оширади;

3) давлат ва хўжалик бошқаруви органлари ишини мувофиқлаштиради ва йўналтиради, уларнинг фаолияти устидан қонунда белгиланган тартибда назоратни таъминлайди;

4) Ўзбекистон қонунлари, Олий Мажлис қарорлари, Ўзбекистон Монархининг декретлари, фармонлари, қарорлари ва фармойишлари ижросини таъминлайди;

5) Ўзбекистон Олий Мажлисига ҳар йили мамлакат ижтимоий-иқтисодий ҳаётининг энг муҳим масалалари юзасидан маърузалар тақдим этади;

6) ушбу Конституция ва Ўзбекистон қонунларида назарда тутилган бошқа ваколатларни амалга оширади.

Вазирлар Маҳкамаси конституциявий нормалар доирасида ва амалдаги қонун ҳужжатларига мувофиқ Ўзбекистоннинг бутун ҳудудидаги барча органлар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, мансабдор шахслар ва фуқаролар томонидан бажарилиши мажбурий бўлган қарорлар ва фармойишлар чиқаради.

Вазирлар Маҳкамаси ўз фаолиятида Ўзбекистон Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Монархи олдида жавобгардир.

Амалдаги Вазирлар Маҳкамаси янги сайланган Ўзбекистон Олий Мажлиси олдида ўз ваколатларини зиммасидан соқит қилади, бироқ Вазирлар Маҳкамасининг янги таркиби шакллантирилгунига қадар мамлакат Монархининг қарорига мувофиқ ўз фаолиятини давом эттириб туради.

Ўзбекистон Бош вазири:

1) Вазирлар Маҳкамаси фаолиятини ташкил этади ва унга раҳбарлик қилади, унинг самарали ишлаши учун шахсан жавобгар бўлади;

2) Вазирлар Маҳкамасининг мажлисларида раислик қилади, унинг қарорларини имзолайди;

3) халқаро муносабатларда Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамаси номидан иш кўради;

4) Ўзбекистон қонунларида назарда тутилган бошқа вазифаларни бажаради.

Ўзбекистон Бош вазири номзоди Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига сайловда энг кўп депутатлик ўринларини олган сиёсий партия ёки тенг миқдордаги энг кўп депутатлик ўринларини қўлга киритган бир неча сиёсий партия томонидан таклиф этилади.

Ўзбекистон Монархи тақдим этилган Бош вазир лавозимига номзодни кўриб чиққанидан кейин ўн кун муддат ичида уни Ўзбекистон Олий Мажлиси палаталарининг кўриб чиқиши ва тасдиқлаши учун таклиф этади.

Бош вазир лавозимига номзод Ўзбекистон Олий Мажлисида унинг номзоди кўриб чиқилаётганда ва тасдиқланаётганда Вазирлар Маҳкамасининг яқин муддатга ва узоқ истиқболга мўлжалланган ҳаракат дастурини тақдим этади.

Бош вазир номзоди унинг учун тегишинча Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси депутатлари ва Сенати аъзолари умумий сонининг ярмидан кўпи томонидан овоз берилган тақдирда тасдиқланган ҳисобланади.

Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамасининг аъзолари Бош вазирнинг Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси маъқуллаганидан кейин киритилган тақдимига биноан Ўзбекистон Монархи томонидан тасдиқланади.

Ўзбекистон Бош вазири ва Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси ўртасида зиддиятлар доимий тус олган ҳолда Қонунчилик палатаси депутатлари умумий сонининг камида учдан бир қисми томонидан Ўзбекистон Монархи номига расман киритилган таклиф бўйича Ўзбекистон Олий Мажлиси палаталарининг қўшма мажлиси муҳокамасига Бош вазирга нисбатан ишончсизлик вотуми билдириш ҳақидаги масала киритилади.

Бош вазирга нисбатан ишончсизлик вотуми тегишлича Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси депутатлари ва Сенати аъзолари умумий сонининг камида учдан икки қисми овоз берган тақдирда қабул қилинган ҳисобланади. Бундай ҳолатда Ўзбекистон Монархи Бош вазирни лавозимидан озод этиш тўғрисида қарор қабул қилади. Бунда Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамасининг бутун таркиби Бош вазир билан бирга истеъфога чиқади.

Янги Бош вазир номзоди Ўзбекистон Монархи томонидан Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасидаги барча сиёсий партиялар фракциялари билан тегишли маслаҳатлашувлар ўтказилганидан сўнг Ўзбекистон Олий Мажлисининг палаталарига кўриб чиқиш ва тасдиқлашга тақдим қилиш учун таклиф этилади.

Олий Мажлис томонидан Бош вазир лавозимига номзод икки марта рад этилган тақдирда Ўзбекистон Монархи Бош вазир вазифасини бажарувчини тайинлайди ва Ўзбекистон Олий Мажлисини тарқатиб юборади.

Вазирлар Маҳкамасининг фаолиятини ташкил этиш тартиби ва ваколат доираси қонун билан белгиланади.

XIX боб. Ўзбекистоннинг маъмурий-ҳудудий тузилиши

95-модда.

Ўзбекистон вилоятлар, туманлар, шаҳарлар, шаҳарчалар, қишлоқлар ва овуллардан иборат.

96-модда.

Вилоятлар, Тошкент шаҳрининг чегараларини ўзгартириш, шунингдек вилоятлар, шаҳарлар, туманлар ташкил қилиш ва уларни тугатиш Ўзбекистон Олий Мажлисининг розилиги билан амалга оширилади.

XX боб. Маҳаллий давлат ҳокимияти асослари

97-модда.

Вилоятлар, туманлар ва шаҳарларда (туманга бўйсунадиган шаҳарлардан ташқари) ҳокимлар бошчилик қиладиган халқ депутатлари Кенгашлари ҳокимиятнинг вакиллик органлари бўлиб, улар давлат ва фуқароларнинг манфаатларини кўзлаб ўз ваколатларига тааллуқли масалаларни ҳал этадилар.

98-модда.

Маҳаллий ҳокимият органлари ихтиёрига қуйидагилар киради:

қонунийликни, ҳуқуқий-тартиботни ва фуқароларнинг хавфсизлигини таъминлаш;

ҳудудларни иқтисодий, ижтимоий ва маданий ривожлантириш;

маҳаллий бюджетни шакллантириш ва уни ижро этиш, маҳаллий солиқлар, йиғимларни белгилаш, бюджетдан ташқари жамғармаларни ҳосил қилиш;

маҳаллий коммунал хўжаликка раҳбарлик қилиш;

атроф-муҳитни муҳофаза қилиш;

фуқаролик ҳолати актларини қайд этишни таъминлаш;

норматив ҳужжатларни қабул қилиш ҳамда Ўзбекистон Конституциясига ва қонунларига зид келмайдиган бошқа ваколатларни амалга ошириш.

99-модда.

Маҳаллий ҳокимият органлари Ўзбекистон қонунларини, Ўзбекистон Мнорхининг декретлари, фармонларини, давлат ҳокимияти юқори органларининг қарорларини амалга оширадилар, давлат ва маҳаллий аҳамиятга молик масалаларни муҳокама қилишда қатнашадилар.

Юқори органларнинг ўзларига берилган ваколат доирасида қабул қилган қарорлари қуйи органлар ижро этиши учун мажбурийдир.

Халқ депутатлари Кенгашлари ва ҳокимларнинг ваколат муддати — 5 йил.

100-модда.

Вакиллик ва ижроия ҳокимиятини тегишлилигига қараб вилоят, туман ва шаҳар ҳокимлари бошқаради.

Вилоят ва Тошкент шаҳар ҳокими Ўзбекистон Монархи томонидан қонунга мувофиқ тайинланади ҳамда лавозимидан озод этилади.

Туман ва шаҳарларнинг ҳокимлари вилоят, Тошкент шаҳар ҳокими томонидан тайинланади ва лавозимидан озод қилинади ҳамда тегишли халқ депутатлари Кенгаши томонидан тасдиқланади.

Туманларга бўйсунадиган шаҳарларнинг ҳокимлари туман ҳокими томонидан тайинланади ва лавозимидан озод қилинади ҳамда халқ депутатлари туман Кенгаши томонидан тасдиқланади.

101-модда.

Вилоят, туман ва шаҳар ҳокимлари ўз ваколатларини яккабошчилик асосларида амалга оширадилар ва ўзлари раҳбарлик қилаётган органларнинг қарорлари ва фаолияти учун шахсан жавобгардирлар.

Вилоят, туман ва шаҳар ҳокими тегишли халқ депутатлари Кенгашига вилоят, туман, шаҳар ижтимоий-иқтисодий ривожланишининг энг муҳим ва долзарб масалалари юзасидан ҳисоботлар тақдим этади, улар бўйича халқ депутатлари Кенгаши томонидан тегишли қарорлар қабул қилинади.

Ҳокимларнинг ва халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларининг фаолиятини ташкил қилиш, уларнинг ваколат доирасини ва халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларини сайлаш тартиби қонун билан белгиланади.

102-модда.

Ҳоким ўзига берилган ваколатлар доирасида тегишли ҳудуддаги барча корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар, шунингдек мансабдор шахслар томонидан бажарилиши мажбурий бўлган қарорлар қабул қилади.

Хоким иқтисодиётнинг хусусий сектори корхоналари ва тадбиркорлари бажариши шарт бўлган қарорлар қабул қилишга ҳақли эмас. Бундай қарорларни вабул қилиш қонун билан тақиб қилинади.

103-модда.

Шаҳарча, қишлоқ ва овулларда, шунингдек улар таркибидаги маҳаллаларда ҳамда шаҳарлардаги маҳаллаларда фуқароларнинг йиғинлари ўзини ўзи бошқариш органлари бўлиб, улар раисни (оқсоқолни) сайлайди.

Ўзини ўзи бошқариш органларини сайлаш тартиби, фаолиятини ташкил этиш ҳамда ваколат доираси қонун билан белгиланади.

XXI боб. Ўзбекистонда суд ҳокимияти

104-модда.

Ўзбекистонда суд ҳокимияти қонун чиқарувчи ва ижро этувчи ҳокимиятлардан, сиёсий партиялардан, бошқа жамоат бирлашмаларидан мустақил ҳолда иш юритади.

105-модда.

Ўзбекистонда суд тизими Ўзбекистон Конституциявий суди, Ўзбекистон Олий суди, Ўзбекистон ҳарбий суди, ҳарбий судлар, фуқаролик ва жиноят ишлари бўйича вилоятлар ва Тошкент шаҳар судлари, вилоятлар ва Тошкент шаҳар иқтисодий ва маъмурий судлари, фуқаролик ишлари бўйича туманлараро, туман, шаҳар судлари, жиноят ишлари бўйича туман, шаҳар судлари, туманлараро, туман, шаҳар иқтисодий судлари ва туман, шаҳар маъмурий судларидан иборат.

Судларни ташкил этиш ва уларнинг фаолият кўрсатиш тартиби қонун билан белгиланади.

Фавқулодда судлар тузишга йўл қўйилмайди.

106-модда.

Ўзбекистон Конституциявий суди қонун чиқарувчи ва ижро этувчи ҳокимият ҳужжатларининг Конституцияга мувофиқлиги тўғрисидаги ишларни кўради.

Ўзбекистон Конституциявий суди Ўзбекистон Монархининг тақдимига биноан Ўзбекистон Олий Мажлисининг Судьялар олий кенгаши тавсия этган сиёсат ва ҳуқуқ соҳасидаги мутахассислари орасидан сайланади.

Ўзбекистон Конституциявий суди Ўзбекистон Монархининг тақдимига биноан ўз таркибидан Ўзбекистон Конституциявий судининг раисини ва унинг ўринбосарини сайлайди.

107-модда.

Ўзбекистон Конституциявий суди:

1) Ўзбекистон қонунларининг ва Ўзбекистон Олий Мажлиси палаталари қарорларининг, Ўзбекистон Монархи, декретлари, фармонлари, қарорлари ва фармойишларининг, ҳукумат, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари қарорларининг, Ўзбекистон давлатлараро шартномавий ва бошқа мажбуриятларининг Ўзбекистон Конституциясига мувофиқлигини аниқлайди;

2) Ўзбекистон Монархи томонидан имзолангунига қадар Ўзбекистон конституциявий қонунларининг, Ўзбекистон халқаро шартномаларини ратификация қилиш тўғрисидаги Ўзбекистон қонунларининг Ўзбекистон Конституциясига мувофиқлигини аниқлайди;

4) Ўзбекистон Конституцияси ва қонунлари нормаларига шарҳ беради;

5) Ўзбекистон Олий судининг муайян ишда қўлланилиши лозим бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг Ўзбекистон Конституциясига мувофиқлиги тўғрисида судлар ташаббуси билан киритилган мурожаатини кўриб чиқади;

6) конституциявий судлов ишларини юритиш амалиётини умумлаштириш натижалари юзасидан ҳар йили Ўзбекистон Олий Мажлиси палаталарига ва Ўзбекистон Монархига мамлакатдаги конституциявий қонунийликнинг ҳолати тўғрисида ахборот тақдим этади;

7) Ўзбекистон Конституцияси ва қонунлари билан берилган ваколати доирасида бошқа ишларни кўриб чиқади.

Конституциявий суднинг ҳужжати расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга киради.

Конституциявий суднинг ҳужжати қатъий ва унинг устидан шикоят қилиниши мумкин эмас.

Ўзбекистон Олий Мажлиси палаталари, Ўзбекистон Монархи, Олий Мажлис Сенатининг раиси, Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Спикери, Олий Мажлис Сенати аъзолари, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари, Ўзбекистон Олий судининг раиси, Олий хўжалик судининг раиси, Адлия вазири ва Тергов қўмитасининг раиси

Конституциявий судда кўриб чиқиш учун масалалар киритиш ҳуқуқига эга. Масала Конституциявий суднинг судьялари ташаббуси билан ҳам киритилиши мумкин.

Фуқоролар Конституциявий судга ариза, таклиф, ва шикоятлар билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эга.

Конституциявий судни ташкил этиш ва унинг фаолияти тартиби қонун билан белгиланади.

108-модда.

Ўзбекистон Олий суди фуқаролик, жиноий, иқтисодий ва маъмурий суд ишларини юритиш соҳасида суд ҳокимиятининг олий органи ҳисобланади.

У томонидан қабул қилинган ҳужжатлар қатъий ва Ўзбекистоннинг барча ҳудудида бажарилиши мажбурийдир.

Ўзбекистон Олий суди қуйи судларнинг судлов фаолияти устидан назорат олиб бориш ҳуқуқига эга.

109-модда.

Монарх Ўзбекистон Судялар олий кенгашини бошқаради. Монарх Ўзбекистон Судялар олий кенгашининг тавсиясига асосан ўзининг Фармонлари билан Ўзбекистон Олий суди ва Ҳарбий судининг, вилоятлар ва Тошкент шахар судларининг раиси ва раис ўринбосарларини, ва шу судларнинг аъзоларини тайинлайди ва вазифасидан озод қилади.

Монарх Ушбу Конституциянинг 70 моддаси учинчи қисмига асосан берилган шикоятлар бўйича қарорлар лойиҳасини тайёрлашни Ўзбекистон Судялар олий кенгаши зиммасига юклаш; агар бу шикоятлардаги фактлар тасдиқланган ҳолларда, бу орган томонидан мана шу шикоятлар юзасидан тайёрланаётган қарорлар лойиҳасида, бундай суд қарорларини бекор қилиш ва улар асосида қамалган фуқороларни тўлиқ реабилитация қилинишини кўзда тутилишишни талаб қилиш ва бундай суд ҳукмларини бекор қилиш ҳуқуқига эга.

Ўзбекистон Судьялар олий кенгашини ташкил этиш ва унинг фаолияти тартиби қонун билан белгиланади

110-модда.

Судьялар мустақилдирлар, фақат қонунга бўйсунадилар. Судьялар ва ҳакамлар ҳайъатининг одил судловни амалга ошириш борасидаги фаолиятига бирон-бир тарзда аралашишга йўл қўйилмайди ва бундай аралашиш қонунга мувофиқ жавобгарликка сабаб бўлади.

Судьяларнинг дахлсизлиги қонун билан кафолатланади.

Судьялар сенатор, давлат ҳокимияти вакиллик органларининг депутати бўлиши мумкин эмас.

Судьялар сиёсий партияларнинг аъзоси бўлиши, сиёсий ҳаракатларда иштирок этиши, шунингдек илмий ва педагогик фаолиятдан ташқари ҳақ тўланадиган бошқа бирон-бир фаолият турлари билан шуғулланиши мумкин эмас.

Судья ваколат муддати тугагунга қадар судьялик вазифасидан қонунда кўрсатилган асослар бўлгандагина озод этилиши мумкин.

111-модда.

Ҳамма судларда ишлар очиқ кўрилади. Ишларни ёпиқ мажлисда тинглашга қонунда белгиланган ҳоллардагина йўл қўйилади.

112-модда.

Суд ҳокимияти чиқарган ҳужжатлар барча давлат органлари, жамоат бирлашмалари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, мансабдор шахслар ва фуқаролар учун мажбурийдир.

113-модда.

Ўзбекистонда суд ишларини юритиш ўзбек тилида ёки муайян жойдаги кўпчилик аҳоли сўзлашадиган тилда олиб борилади. Суд ишлари олиб борилаётган тилни билмайдиган судда қатнашувчи шахсларнинг таржимон орқали иш материаллари билан тўла танишиш ва суд ишларида иштирок этиш ҳуқуқи ҳамда судда она тилида сўзлаш ҳуқуқи таъминланади.

114-модда.

Айбланувчи ҳимояланиш ҳуқуқи билан таъминланади.

Тергов ва суд ишини юритишнинг ҳар қандай босқичида малакали юридик ёрдам олиш ҳуқуқи кафолатланади.

115-модда.

Фуқоролар қонунларга асосан адолатли судловни амалга ошириш учун ҳакамлар ҳайъати (суд присяжных) институтида иштрок этишлари мумкин.

Ҳар бир жиноят иши бўйича иш юритиш албатта ҳакамлар ҳайъати иштрокида амалга оширилади.

XXII боб. Сайлов тизими

116-модда.

Ўзбекистон фуқаролари давлат ҳокимияти вакиллик органларига сайлаш ва сайланиш ҳуқуқига эгадирлар. Ҳар бир сайловчи бир овозга эга. Овоз бериш ҳуқуқи, ўз хоҳиш иродасини билдириш тенглиги ва эркинлиги қонун билан кафолатланади.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига ҳамда вилоятлар, туманлар, шаҳарлар давлат ҳокимияти вакиллик органларига сайлов тегишлича уларнинг конституциявий ваколат муддати тугайдиган йилда — декабрь ойи учинчи ўн кунлигининг биринчи якшанбасида ўтказилади. Сайловлар умумий, тенг ва тўғридан-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш йўли билан ўтказилади. Ўзбекистоннинг ўн саккиз ёшга тўлган фуқаролари сайлаш ҳуқуқига эгадирлар.

Суд томонидан муомалага лаёқатсиз деб топилган фуқаролар, шунингдек суд ҳукми билан озодликдан маҳрум этиш жойларида сақланаётган шахслар сайланиши мумкин эмас ва сайловда қатнашмайдилар. Бошқа ҳар қандай ҳолларда фуқароларнинг сайлов ҳуқуқларини тўғридан-тўғри ёки билвосита чеклашга йўл қўйилмайди.

Ўзбекистон фуқароси бир вақтнинг ўзида иккидан ортиқ давлат ҳокимияти вакиллик органининг депутати бўлиши мумкин эмас.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига сайловни, шунингдек Ўзбекистон референдумини ташкил этиш ва ўтказиш учун Ўзбекистон Олий Мажлиси томонидан фаолиятининг асосий принциплари мустақиллик, қонунийлик, коллегиаллик, ошкоралик ва адолатлиликдан иборат бўлган Ўзбекистон Марказий сайлов комиссияси тузилади.

Ўзбекистон Марказий сайлов комиссияси ўз фаолиятини доимий асосда амалга оширади ва ўз фаолиятида Ўзбекистон Конституциясига, Ўзбекистоннинг сайлов тўғрисидаги ҳамда референдум тўғрисидаги қонунларига ва бошқа қонунларга амал қилади.

Ўзбекистон Марказий сайлов комиссиясининг аъзолари халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашларининг тавсияси бўйича Ўзбекистон Олий Мажлиси томонидан сайланади.

Ўзбекистон Марказий сайлов комиссиясининг Раиси комиссия аъзолари орасидан Ўзбекистон Монархининг тақдими бўйича комиссия мажлисида сайланади.

Сайлов ўтказиш тартиби қонун билан белгиланади.

XXIII боб. Адлия органлари, прокуратура ва адвакатура

117-модда.

Юстиция органларининг яхлит марказлашган тизимини Ўзбекистоннинг Бош прокурори мақомига ҳам эга бўлган Адлия вазири бошқаради. Шу билан бир қаторда Бош прокурор, вилоят, шахар ва туман прокурорлари ваколатларидан дастлабки терговга процессул жиҳатдан раҳбарлик қилиш ҳуқуқи чиқариб ташланганлиги инобатга олиниши керак.

Таркибий бўлинмалар ва Адлия вазирлигининг Прокурорлар бош бошқармаси, вилоят, шахар ва туман адлия органларининг ва Прокурорлар бош бошқармаси ҳамда унинг бўлинмалари раҳбарларини Адлия вазири тайинлайди.

118-модда.

Ўзбекистон ҳудудида қонунларнинг аниқ ва бир хилда бажарилиши устидан назоратни Ўзбекистон Бош прокурори ва унга бўйсунувчи Прокурорлар бош бошқармаси амалга оширади.

Прокурорлар ўз ваколатлари даврида сиёсий партияларга ва сиёсий мақсадларни кўзловчи бошқа жамоат бирлашмаларига аъзоликни тўхтатиб турадилар.

Прокурорларнинг ваколатлари ва фаолият кўрсатиш тартиби қонун билан белгиланади.

119-модда.

Адвокатура — ҳуқуқий институт бўлиб, у давлат ҳисобидан адвокатлик фаолияти билан шуғулланувчи шахслар ҳамда хусусий адвокатлик амалиёти билан шуғулланувчи айрим шахсларнинг мустақил, кўнгилли, касбий бирлашмаларини ўз ичига олади. Адвокатура Ўзбекистон Конституциясига мувофиқ Ўзбекистон фуқаролари, ажнабий фуқаролар, фуқаролиги бўлмаган шахсларга, корхоналар, муассасалар, ташкилотларга юридик ёрдам кўрсатади.

Суд жараёнида адвокат ва прокурор тенг ҳуқуқли бўлади ҳамда судялар билан бир ҳил либос кияди.

Адвакатуранинг иш фаолиятини ташкил қилиш ва тартиби қонунда белгиланади.

120-модда.

Ўзбекистон ҳудудида жноятчиликка қарши курашда тезкор-қидирув ва бошқа махсус вазифаларни мустақил равишда амалга оширувчи ҳусусий ва жамоатчилик бирлашмалари ва уларнинг бўлинмаларини ташкил этиш ва улардан фойдаланиш тақиқланмайди.

XXIV боб. Молия ва кредит

121-модда.

Ўзбекистон ўз молия ва пул-кредит тизимига эга.

Ўзбекистоннинг Давлат бюджети давлат бюджетидан ва маҳаллий бюджетлардан иборат.

122-модда.

Ўзбекистон ҳудудида ягона солиқ тизими амал қилади. Солиқлар жорий қилишга фақат Ўзбекистон Олий Мажлиси ҳақли.

123-модда.

Ўзбекистон банк тизимини Марказий банки бошқаради.

XXV боб. Мудофаа ва хавфсизлик

124-модда.

Ўзбекистон Қуролли Кучлари Ўзбекистон давлат суверенитетини ва ҳудудий яхлитлигини, аҳолининг тинч ҳаёти ва хавфсизлигини ҳимоя қилиш учун тузилади.

Қуролли Кучларнинг тузилиши ва уларни ташкил этиш қонун билан белгиланади.

125-модда.

Ўзбекистон ўз хавфсизлигини таъминлаш учун етарли даражада қуролли кучларига эга.

БЕШИНЧИ БЎЛИМ. КОНСТИТУЦИЯГА ЎЗГАРТИРИШ КИРИТИШ ТАРТИБИ

127-модда.

Ўзбекистон Конституциясига ўзгартиришлар тегишлича Ўзбекистон Олий Мажлисининг Сенати аъзолари ва Қонунчилик палатаси депутатлари умумий сонининг камида учдан икки қисмидан иборат кўпчилиги томонидан қабул қилинган қонун ёки Ўзбекистоннинг референдуми билан киритилади.

128-модда.

Ўзбекистон Олий Мажлиси тегишли таклиф киритилгандан кейин олти ой мобайнида Конституцияга ўзгартиришлар ҳамда тузатишлар киритиш тўғрисида кенг ва ҳар тарафлама муҳокамани ҳисобга олган ҳолда қонун қабул қилиши мумкин. Агар Олий Мажлис Конституцияга ўзгартириш киритиш тўғрисидаги таклифни рад этса, таклиф бир йил ўтгандан кейингина қайта киритилиши мумкин.